

Oikeusneuvos Joni Heliskoski /KHO

**Ylimpien tuomioistuinten velvollisuudesta pyytää ennakkoratkaisu
ja perustella ratkaisunsa olla tekemättä ennakkoratkaisupyyntöä**

Eurooppaoikeuden yhdistys 26.11.2025

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen

1. SEUT 267 artikla ja CILFIT-oikeuskäytäntö

SEUT 267 artikla

Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu:

a) perussopimusten tulkinnasta;

b) unionin toimielimen, elimen tai laitoksen säädöksen pätevyydestä ja tulkinnasta.

Jos tällainen kysymys tulee esille jäsenvaltion tuomioistuimessa, tämä tuomioistuin voi, jos se katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen, pyytää Euroopan unionin tuomioistuinta ratkaisemaan sen.

*Jos tällainen kysymys tulee esille sellaisessa kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, tämän tuomioistuimen **on saatettava** kysymys Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.*

[...]

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen

1. SEUT 267 artikla ja CILFIT-oikeuskäytäntö

C-283/81, CILFIT v. Ministero della Sanità

*[EY] 177 [SEUT 267] artiklan kolmatta kohtaa on tulkittava siten, että sellaisen tuomioistuimen, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saada hakea muutosta, on silloin, kun yhteisön oikeutta koskeva kysymys on tullut sen ratkaistavaksi, noudatettava velvollisuuttaan saattaa asia yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, **ellei se ole todennut, että** esille tullut kysymys on vailla merkitystä tai että yhteisöjen tuomioistuin on jo tulkinnut kyseessä olevaa yhteisön oikeuden säännöstä tai määräystä taikka että se, miten yhteisön oikeutta on sovellettava, on niin ilmeistä, ettei tästä ole mitään perustetta epäilystä; tutkittaessa, onko kyse tällaisesta tilanteesta, huomioon on otettava yhteisön oikeuden ominaispiirteet, sen tulkintaan liittyvät ongelmat sekä vaara oikeuskäytäntöjen eroavaisuuksien syntyemisestä yhteisön alueella.*

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen

2. CILFIT-periaate asiassa *Consortio*

2.1 Periaatteen vahvistaminen, mutta ...

C-561/19, *Consortio Italian Management e Catania Multiservizi ja Catania Multiservizi*

SEUT 267 artiklaa on tulkittava siten, että kansallisen tuomioistuimen, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, on noudatettava velvollisuuttaan saattaa siinä esille tullut unionin oikeuden tulkintaa koskeva kysymys unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, paitsi jos kyseinen kansallinen tuomioistuin toteaa, että kysymys on vailla merkitystä tai että unionin tuomioistuin on jo tulkinnut kyseessä olevaa unionin oikeuden säännöstä tai määräystä taikka että se, miten unionin oikeutta on tulkittava, on niin ilmeistä, ettei tästä ole mitään perusteltua epäilystä.

Tutkittaessa, onko kyse tällaisesta tilanteesta, huomioon on otettava unionin oikeuden ominaispiirteet, sen tulkintaan liittyvät erityiset vaikeudet sekä vaara oikeuskäytäntöjen eroavaisuuksien syntymisestä unionissa.

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen

2. CILFIT-periaate asiassa Consorzio

2.2 Ennakkoratkaisumenettelyn tarkoitus

CILFIT	Consorzio
7. [T]he obligation to refer a matter to the Court of Justice is based on cooperation, established with a view to ensuring the proper application and uniform interpretation of Community law in all the Member States, between national courts, in their capacity as courts responsible for the application of Community law, and the Court of Justice. More particularly, the third paragraph of Article 177 seeks to <u>prevent the occurrence within the Community of divergences in judicial decisions on questions of Community law.</u> The scope of that obligation must therefore be assessed, in view of those objectives, by reference to the powers of the national courts, on the one hand, and those of the Court of Justice, on the other, where such a question of interpretation is raised within the meaning of Article 177.	27 [T]he preliminary ruling procedure provided for in Article 267 TFEU ... sets up a dialogue ... between the Court of Justice and the courts of the Member States, having the object of <u>securing uniform interpretation of EU law,</u> thereby serving to ensure its consistency, its full effect and its autonomy as well as, ultimately, the particular nature of the law established by the Treaties ... 28 The preliminary ruling mechanism established by that provision aims to ensure that, in all circumstances, EU law has the same effect in all Member States and thus to <u>avoid divergences in its interpretation which the national courts and tribunals have to apply ...</u>

2. CILFIT-periaate asiassa *Consortio*

2.3 Acte clair –kriteerin ulottuvuus

CILFIT	Consortio
16. [S]e, miten yhteisön oikeutta on sovellettava, voi olla niin ilmeistä, ettei se jätä tilaa vähäisellekään perustellulle epäilylle siitä, miten esille tullut kysymys olisi ratkaistava. Ennen kuin kansallinen tuomioistuin voi katsoa tilanteen olevan tällainen, sen on oltava varma siitä, että asia olisi yhtä ilmeinen muiden <u>jäsenvaltioiden tuomioistuimille</u> ja yhteisöjen tuomioistuimelle. Ainoastaan näiden edellytysten täytyessä kansallinen tuomioistuin voi pidättäytyä saattamasta ennakkoratkaisukysymystä yhteisöjen tuomioistuimen ratkaistavaksi ja ratkaista sen omalla vastuullaan.	39 [K]ansallinen tuomioistuin, jonka ratkaisuihin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, voi myös olla esittämättä unionin tuomioistuimelle kysymystä unionin oikeuden tulkinnasta ja ratkaista sen omalla vastuullaan, jos se, miten unionin oikeutta on tulkittava, on niin ilmeistä, ettei tästä ole mitään perusteltua epäilyä ... 40 Ennen kuin asiaa ylimpänä oikeusasteena käsittelevä kansallinen tuomioistuin voi katsoa tilanteen olevan tällainen, sen on oltava varma siitä, että asia olisi yhtä ilmeinen <u>jäsenvaltioiden muille ylimmän oikeusasteen tuomioistuimille</u> ja unionin tuomioistuimelle ...

2. CILFIT-periaate asiassa *Consortio*

2.4 *Acte clair*-kriteeri: kieliversioiden eroavuudet

CILFIT	Consortio
18. On ensiksi huomattava, että yhteisön oikeuden säädökset laaditaan usealla kielellä ja että kaikki kieliversiot ovat todistusvoimaisia; yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkinta edellyttää näin ollen kieliversioiden vertailua. 19. On lisäksi todettava, että vaikka eri kieliversiot vastaisivat täysin toisiaan, yhteisön oikeudessa käytetään sille ominaista terminologiaa. Sitä paitsi on vielä korostettava, että oikeudellisilla käsitteillä ei välttämättä ole samaa sisältöä yhteisön oikeudessa ja eri kansallisissa oikeuksissa.	43 [J]ossakin kieliversiossa käytettyä unionin oikeuden säännöksen sanamuotoa ei voida käyttää tämän säännöksen ainoana tulkintaperusteena eikä sille voida antaa etusijaa muihin kieliversioihin nähden, koska unionin oikeuden säännöksiä on tulkittava ja sovellettava yhtenäisesti ottaen huomioon kaikilla unionin kielillä laaditut versiot ... 44 Vaikka asiaa ylimpänä oikeusasteena käsittelevän kansallisen tuomioistuimen <u>ei tosin voida tältä osin katsoa olevan velvollinen tutkimaan kyseessä olevan unionin säännöksen kutakin kieliversiota, sen on kuitenkin otettava huomioon tiedossaan olevat kyseisen säännöksen eri kieliversioiden väliset erot</u> erityisesti silloin, kun asianomaiset ovat tuoneet esiin nämä erot ja ne ovat todella olemassa.

2. CILFIT-periaate asiassa *Consortio*

2.5 Acte clair-kriteeri: säännöksen tai määräyksen tulkinnanvaraisuus ei yksin riittävä peruste

Consortio:

48 [P]elkästään se, että unionin oikeuden säännöstä tai määräystä **voidaan tulkita yhdellä tai useammalla muulla tavalla** mutta mikään näistä muista tulkinnoista ei vaikuta kyseessä olevan kansallisen tuomioistuimen mielestä riittävän uskottavalta erityisesti, kun otetaan huomioon kyseisen säännöksen asiayhteys ja tarkoitus sekä normatiivinen järjestelmä, johon se kuuluu, **ei riitä** siihen, että voitaisiin katsoa, että kyseisen säännöksen oikeasta tulkinnasta on olemassa perusteltu epäily.

49 Kun asiaa ylimpänä oikeusasteena käsittelevän kansallisen tuomioistuimen tietoon on saatettu, että yhden ja saman jäsenvaltion tuomioistuinten tai eri jäsenvaltioiden tuomioistuinten **oikeuskäytännöt eroavat toisistaan** pääasiassa sovellettavan unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkinnassa, sen on kuitenkin oltava **erityisen huolellinen** arvioidessaan, ettei mahdollista perusteltua epäilyä kyseessä olevan unionin säännöksen oikeasta tulkinnasta ole, ja otettava huomioon muun muassa ennakkoratkaisumenettelyn tarkoitus, joka on unionin oikeuden yhtenäisen tulkinnan varmistaminen.

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen

2. *CILFIT*-periaate asiassa *Consortio*

2.6 Kansallisten menettelysääntöjen merkitys

Consortio:

61. [A]siasa ylimpänä oikeusasteena käsittelevä kansallinen tuomioistuin voi jättää esittämättä unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen menettelyyn kyseisessä tuomioistuimessa sovellettavien tutkimatta jättämistä koskevien perusteiden vuoksi, edellyttäen että vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita noudatetaan (ks. vastaavasti tuomio 14.12.1995, van Schijndel ja van Veen, C-430/93 ja C-431/93, EU:C:1995:441, 17 kohta ja tuomio 15.3.2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, 56 kohta).

65 Tilanteessa, jossa SEUT 267 artiklan kolmannessa kohdassa tarkoitettussa tuomioistuimessa esitetyt perusteet on kyseessä olevan jäsenvaltion vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden mukaisten menettelysääntöjen nojalla jätettävä tutkimatta, ennakkoratkaisupyyntö ei voida katsoa olevan tarpeellinen ja merkityksellinen sen kannalta, että kyseinen tuomioistuin voi antaa ratkaisunsa (tuomio 15.3.2017, Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, 44 kohta).

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen

2. CILFIT-periaate asiassa *Consortio*

2.7 Kansallisen tuomioistuimen itsenäinen harkintavalta ja vastuu

Consortio:

50. [K]ansallisten tuomioistuinten, joiden ratkaisuihin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, on arvioitava omalla vastuullaan, itsenäisesti ja vaadittavalla huolellisuudella, onko niiden käsiteltävässä asiassa kyseessä jokin niistä tilanteista, joissa ne voivat olla saattamatta unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi niissä esiin tullutta kysymystä unionin oikeuden tulkinnasta (ks. vastaavasti tuomio 15.9.2005, *Intermodal Transports*, C-495/03, EU:C:2005:552, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; tuomio 9.9.2015, *Ferreira da Silva e Brito ym.*, C-160/14, EU:C:2015:565, 40 kohta ja tuomio 9.9.2015, *X ja van Dijk*, C-72/14 ja C-197/14, EU:C:2015:564, 58 ja 59 kohta).

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen

3. Kansallisen tuomioistuimen perusteluvelvollisuus

Consortio:

51. [...] SEUT 267 artiklalla, luettuna perusoikeuskirjan 47 artiklan toisen kohdan valossa, luodusta järjestelmästä seuraa, että kun kansallinen tuomioistuin, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, katsoo sillä perusteella, että sen käsiteltävässä asiassa on kyse jostakin tämän tuomion 33 kohdassa mainituista kolmesta tilanteesta, että se vapautuu SEUT 267 artiklan kolmannessa kohdassa määrätystä velvollisuudesta esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, tuomioistuimen ratkaisun perusteluista on käytävä ilmi, ettei asiassa esille tulleella unionin oikeutta koskevalla kysymyksellä ole merkitystä asian ratkaisun kannalta tai että unionin oikeuden kyseisen säännöksen tai määräyksen tulkinta perustuu unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön taikka, jollei tällaista oikeuskäytäntöä ole, asiaa ylimpänä oikeusasteena käsittelevä kansallinen tuomioistuin pitää unionin oikeuden tulkintaa niin ilmeisenä, ettei siitä jää mitään perusteltua epäilyä.

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen

3. Kansallisen tuomioistuimen perusteluvelvollisuus

Julkisasiamies Bobekin ratkaisuehdotus asiassa *Consortio*:

167. [R]iippumatta siitä, mihin kolmesta edellytyksestä kansallinen asiaa ylimpänä oikeusasteena käsittelevä tuomioistuin vetoaa, kyseisellä tuomioistuimella on velvollisuus esittää **asianmukaiset perustelut** päätelmälleen, jonka mukaan sen käsiteltävänä oleva asia ei kuulu SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan mukaisen ennakkoratkaisun pyytämistä koskevan velvollisuuden piiriin.

168. Luonnollisestikaan ei ole olemassa mitään yleisiä arviointiperusteita sille, mitkä ovat asianmukaiset ja siten riittävät perustelut. Kaikki riippuu asian luonteesta, sen monitahoisuudesta ja ennen kaikkea perusteista, joita esitetään asiaa käsittelevässä tuomioistuimessa ja jotka sisältyvät asiakirja-aineistoon. Joka tapauksessa, edellyttäen että merkityksellinen unionin oikeuteen liittyvä seikka on todellakin tullut esille kansallisessa asiaa ylimpänä oikeusasteena käsittelevässä tuomioistuimessa, kyseinen tuomioistuin on kuitenkin velvollinen esittämään selvästi ja täsmällisesti, mitä kolmesta edellytyksestä (poikkeuksesta) asiaan sen mukaan sovelletaan, ja selittämään ainakin tiivistetysti, miksi asia on näin.

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen

3. Kansallisen tuomioistuimen perusteluvelvollisuus

Julkisasiamies Bobekin ratkaisuehdotus asiassa *Consortio*:

169. On mielestäni tärkeää korostaa selvästi tätä velvollisuutta. Yleinen, epämääräinen ja suureksi osaksi perustelematon viittaus "acte clairiin" tai tuomioon CILFIT siten, ettei esitetä mitään todellisia ja tapauskohtaisia perusteluja sille, miksi kyseisessä asiassa ei tarkasti ottaen ole velvollisuutta pyytää ennakkoratkaisua, ei täytä tätä vähimmäisvaatimusta. [...] [P]erustelut, jotka kansallisen asiaa ylimpänä oikeusasteena käsittelevän tuomioistuimen on esitettävä, ovat reaktio tekijöihin, jotka joko menettelyn osapuolet ovat saattaneet kyseisen tuomioistuimen tietoon tai jotka ilmenevät selvästi menettelystä ja asiakirja-aineistosta itsestään. Perusteluvelvollisuus vastaa siten luonnollisesti tuomarin velvollisuutta reagoida kaikkiin hänen tietoonsa saatettuihin asian kannalta merkityksellisiin seikkoihin ja väitteisiin.

171. Katson lopuksi, että velvollisuus esittää asianmukaiset perustelut, vaikka se todennäköisesti johtuukin jo asiaa koskevista kansallisista säännöksistä, on myös unionin oikeudessa perusoikeus **perusoikeus** kirjan 47 artiklassa asetettu velvollisuus. On hyvin loogista, että jos unionin oikeuteen liittyvä seikka tulee pätevästi esille kansallisessa tuomioistuinmenettelyssä, kyseinen asia kuuluu todennäköisesti, siltä osin kuin on kyse muiden unionin oikeuden tekijöiden sovellettavuudesta, unionin oikeuden soveltamisalaan. Lisäksi on SEUT 267 artikla itse, jota sovellettaisiin tällaisessa asiassa. Näin ollen tällaisessa asiassa ja missä tahansa sen osalta tehdyssä kansallisessa päätöksessä on selvästi kyse perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta unionin oikeuden soveltamisesta.

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen

3. Kansallisen tuomioistuimen perusteluvelvollisuus

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö, esim. *Sanofi Pasteur v. France*, application no. 25137/16, judgment of 13 February 2020:

“The Convention does not guarantee, as such, any right to have a case referred by a domestic court to the CJEU for a preliminary ruling (see Baydar v. the Netherlands, no. 55385/14, § 39, 24 April 2018; see also Ullens de Schooten and Rezabek, cited above, § 57). However, Article 6 § 1 requires the domestic courts to give reasons for any decision refusing to refer a request for a preliminary ruling ...” (para 69).

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen

3. Kansallisen tuomioistuimen perusteluvelvollisuus

C-144/23, KUBERA:

SEUT 267 artiklaa, luettuna Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan toisen kohdan valossa, on tulkittava siten, että kansallisen tuomioistuimen, jonka ratkaisuihin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, on **esitettävä** siinä päätöksessä, jolla se hylkää **revisiovalituslupahakemuksen, johon sisältyy pyyntö esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymys unionin oikeuden säännöksen tulkinnasta tai pätevyydestä, syyt, joiden vuoksi se ei ole esittänyt tällaista kysymystä** ja joita voivat olla se, että tällä kysymyksellä ei ole merkitystä asian ratkaisun kannalta, että unionin tuomioistuin on jo tulkinnut kyseessä olevaa unionin oikeuden säännöstä tai määräystä taikka että se, miten unionin oikeutta on tulkittava, on niin ilmeistä, ettei tästä ole mitään perusteltua epäilystä.

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen

3. Kansallisen tuomioistuimen perusteluvelvollisuus

Julkisasiamies Čápetan ratkaisuehdotus asiassa C-767/23, *Remling*:

*SEUT 267 artiklan kolmas kohta, luettuna Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan toisen kohdan valossa, ei ole esteenä vuoden 2000 ulkomaalaislain (Vreemdelingenwet 2000) 91 §:n 2 momentin kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka perusteella Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ylimmän hallintotuomioistuimen hallintoriita-asioita käsittelevä jaosto, Alankomaat) voi kansallisena tuomioistuimena, jonka ratkaisuihin ei saa hakea muutosta, ratkaista esille tulleen unionin oikeuden tulkintaa koskevan kysymyksen, johon mahdollisesti liittyy nimenomainen vaatimus ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä, **suppein perusteluin** siten, ettei se perustele, mikä ennakkoratkaisupyynnön esittämisvelvollisuutta koskevasta kolmesta poikkeuksesta on kyseessä, edellyttäen, että **asianosaiset voivat** tällaisten suppeiden perustelujen perusteella **ymmärtää syyt, joiden vuoksi tuomioistuin on päättänyt olla esittämättä** unionin oikeuden tulkintaa koskevaa kysymystä unionin tuomioistuimelle.*

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen